Lupa- ja valvontavirasto
PL 20
13035 LVV
kirjaamo@lvv.fi

LAUSUNTO

3.11.2026

Dnro 478/2026

Lausuntopyyntö 6.10.2026, LVV-U/130633/2026

YVA-MENETTELYN SOVELTAMISTARVE VÄYLÄVIRASTON TORNIO-KOLARI SÄHKÖISTYKSEN SUUNNITTELUHANKKEESTA

Lupa – ja valvontavirasto pyytää lausuntoa liittyen YVA-menettelyn tarveharkintaan Väyläviraston Tornio-Kolari radan sähköistyksestä, siihen liittyvistä siltatöistä ja tasoristeyksistä sekä Niemenpään ja Kolarin liikennepaikkojen suunnittelusta.

Paliskuntain yhdistys on vuosien ajan useissa eri asiayhteyksissä tuonut esiin huolensa raideliikenteen aiheuttamista porovahingoista ja näiden estämistoimista. Ratahankkeita suunniteltaessa suoja-aidat, niiden kunnossapitotarpeet sekä mahdolliset riistasillat ja rautatien ylitys- ja alituspaikat tulee ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Poroille välttämättömien ylitys- ja alituspaikkojen tarpeellisuus ja sijainti sekä muut mahdolliset vahinkojen estämiskeinot tulee aina arvioida yhteistyössä alueen paliskuntien kanssa.

Tornio-Kolari rata sijoittuu Tornion kaupungin aluetta lukuun ottamatta kokonaan poronhoitoalueelle. Tornio-Kolari rata kulkee etelästä pohjoiseen päin mentäessä Lohijärven, Orajärven ja Kolarin paliskuntien alueilla. Kolarissa Ylläsjoen pohjoispuolella rata sijoittuu Muonion paliskunnan alueelle. Tornio-Kolari välillä tapahtuu vuosittain keskimäärin 135 porokolaria. Porokolareiden määrä vaihtelee vuosittain suuresti (2000-luvulla 62–234 vahinkoa/vuosi) johtuen pääasiassa luonnonolosuhteista; nopea ja runsas lumentulo, maanpinnan jäätyminen ja maapohjan homehtuminen saavat esimerkiksi porot vaeltamaan, jolloin junaradalle kulkeutuu normaalia enemmän poroja. Tornio-Kolariradalla on olemassa olevaa, todella huonokuntoista suoja-aitaa Pello-Kolari välillä. Tämän aidan korjaustarve on nostettu esiin useissa keskusteluissa Väyläviraston kanssa. Lisäksi aitaustarpeita on tunnistettu myös muilla alueilla.

Tornio-Kolariradan sähköistämishankkeen lisäksi Lapin liitolla on valmistelussa Turvallisuus- ja liikennevaihemaakuntakaava, jossa on tarkoitus linjata ”Tunturirata” (Sodankylä-Kittilä-Kolari). Tällä ratahankkeella tulee todennäköisesti olemaan liikennettä lisäävä vaikutus Tornio-Kolariradalle. Radan sähköistyksen myötä junien nopeudet tulevat kasvamaan nykyisestä, mikä myös lisää porokolareiden riskiä.

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

YVA-tarveharkintadokumentin mukaan Pello-Kolari rataosuuden huonokuntoinen poroaita uusitaan ja lisäksi suunnitellaan rakennettavan aitoja rataosuuksille, joissa on tapahtunut paljon porojen junan alle jääntejä. Tässä dokumentissa on vaikutusten ehkäisemis- ja lieventämistoimena todettu porojen osalta, että Pello-Kolari välille rakennetaan osalla matkaa yhtenäinen poroaita. Poronhoitoon aiheutuvat vaikutukset on siinä kuitenkin tunnistettu hyvin suurpiirteisesti, vaikka merkitys elinkeinolle ja yksittäisille porotalouden harjoittajille voi olla huomattavan suuri. Nykytilan arvioon on kirjattu:

> *Tornio-Kolari välillä on havaittu usein poroja. Alueella on poronhoitoalueita ja poronhoito on yksi alueen elinkeino. Poroja liikkuu radan yli säännöllisesti ja poro-onnettomuuksia, ja junan alle jääntejä on tapahtunut säännöllisesti. Monien muiden eläinten tapaan poro ei osaa luontaisesti pelätä moottoriajoneuvoja tai liikkuvaa junaa…*

Paliskuntain yhdistys muistuttaa, että valtion viranomaisilla on poronhoitolain 53 §:n mukaan neuvotteluvelvollisuus asianomaisen paliskunnan kanssa hankkeissa, jotka sijaitsevat valtion mailla ja vaikuttavat olennaisesti poronhoidon harjoittamiseen. Väyläviraston tuleekin suunnittelun yhteydessä käydä poronhoitolain mukaiset neuvottelut asianosaisten paliskuntien kanssa.

Paliskuntain yhdistys vaatii, että hankkeessa on arvioitava asianmukaisesti ja riittävästi vaikutukset poronhoitoon. Paliskuntain yhdistys katsoo, että hankkeeseen tulee soveltaa YVA-menettelyä. Hankkeesta aiheutuisi todennäköisesti YVA-laissa mainittuja laadultaan ja laajuudeltaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia alueen poronhoidolle, mikä lain mukaan edellyttää ympäristövaikutusten arviointia. Selvityksessä on arvioitava radan sähköistämisestä ja liikennemäärien lisääntymisestä poronhoidolle aiheutuvat vaikutukset, mahdolliset yhteisvaikutukset muiden käynnissä ja suunnittelussa olevien hankkeiden kanssa sekä haitallisten vaikutusten lieventämiskeinot. Lieventämiskeinoissa tulee tarkastella aitaamisen lisäksi riistasiltojen sekä eläinten alitus- ja ylityspaikkojen tarkoituksenmukaisuutta. Vaikutukset tulee tarkastella paliskunnat ja niiden erityispiirteet tunnistaen. Myös mahdolliset porojen kulkutarpeet radan yli tulee tunnistaa ja huomioida suunnittelussa. Asianosaiset paliskunnat tulee osallistaa asianmukaisesti hankkeen suunnitteluun. Hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnilla voidaan varmistaa, että hankkeen kaikki vaikutukset tulevat huomioitua ja niiden lieventämiskeinot kartoitettua.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Hanna Nurmi
toiminnanjohtaja

Lausunnon valmistelijat: Anna-Leena Jänkälä, Vilma Sanaksenaho ja Sanna Hast, etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5